

Üle Maarjamaa

Triin Norman

Heliloojale ja õpetajale Triin Normanile (end. Arak) oli selle laulu sünnil inspiratsiooniks Elva linna kevadise looduse ilu ning tema õpilane Elise. Laulus kujutatud mustrid, valgus, lõhnad ja värvid kirjeldavad Elise koduteed laulutunnist koju, tema hoitud kasvamist meie Maarjamaa vägevate puude all. Seda laulu lauldes võiksid mõelda just oma koduteele – milline looduskeskkond on Sind oma teekonnal saatnud ning kas oled osanud märgata sellel tuttaval rajal nii enda kui looduse sirgumist ja muutumisi.

Soovitused ja tähelepanekud:

- Enne laulmist oleks hea tekst rütmiliselt läbi lugeda, pöörata tähelepanu kirja pandud veldetele.
- Laseme kõlada ilusal eesti keelel ja diktsioonil, et loo sõnum jõuaks kuulajani. Jälgime, et tähed „s“, „d“ ja „b“ sõnade lõpus oleks lühikesed, kerged ja püsiksid sünkroonis. Teeme kuuldavaks „h“ ning „v“ tähed sõnade alguses. Eriliselt head artikulatsiooni harjutust saab teha sõnadega „tulvide tuline rada“ ning „kastani kuuvalgeid kübaraid helendab teel“ – „l“, „n“ „r“ ja „v“ tähed tuleb siinkohal teadlikult ja selgelt läbi laulda.
- Sõnade „süles“ ja „oksad“ (taktid 14, 22, 48, 56, 90) puhul jälgime, et need oleks lauldud seotult ja teine silp, mis meloodiliselt alla liigub, oleks intonatsiooniliselt ja energiaga hoitud, kuid mitterõhuline. Tähelepanu täishäälikule sõna teisel silbil – püüame ka selle veidi pikemalt välja laulda, et vältida lohakat „ära kukkumist“. Sama soovitus kehtib taktis 86 sõnaga „kaissu“.
- Sõna „kasvada“ (taktid 15, 17 jne) puhul jälgime rütmi, venitame esimese täishääliku pisut pikemaks ning seejärel märgime lühidalt ja kergelt ära „s“ tähe, et vältida kollektiivset pikka susistamist. Sarnaselt toimime sõnadega „ükskord“ ja „kastani“.
- Diftongi sõnas „vao“ jagame 29. ja 31. takti keskelt pooleks: „o“ täht kõlab alates 4.löögist. Taktis 30 laulab alt diftongi „ao“ esimesel löögil.
- Hingamised on helilooja pausidega nooti sisse märkinud, kuid täpsustame siinkohal:
  - Veerandpauside ja punktiga veerandpauside puhul lõpetame sõna pausi alguses ehk järgmise takti esimesel löögil. Nt sõna „puud“ viimase „d“ tähe paigutame 11. takti algusesse.
  - Taktides 38, 70, 72, kus punktiga veerandpaus on keset takti, lõpetavad nii alt kui sopran sõna 3.löögil, enne pausi.
  - Sõnad, millele järgneb kaheksandikpaus, lõpetame enne pausi, et jääks aega hingamiseks ja järgmise noodi ettevalmistuseks.
  - Taktis 92 teeme pärast fermaati lühikese hingamise ning laulame a tempos energiaga lõpuni - äravõte 95.takti 1.löögil.
- Laulame sooja ja pühaliku tunnetusega. Hoiame terve laulu vältel energiaga, ent mitte kiirustades, edasikandvat ja seotud fraasitunnetust. Sellele aitab kaasa täishäälikute pikem välja

laulmine (venitamine) tempo piires. Säilitame rahu ja seotud laulmist ka 16-ndik nootide ja sünkoopide puhul.

- Tajume fraase enamasti 8-takti pikkusena, kuid vahel ka pikemana: nt taktid 17-26; 51-60. Meloodiast ja dünaamikast lähtuvalt võiks kogu A3 osa tunnetada kui üht terviklikku fraasi.
- Kõrgemate nootide puhul püüame hoida avarat kõla, valmistame need fraasid ette korraliku hingamisega ning väldime nõ. surumist ja üleliigseid pingeid kõris ja kaelas. Kanname täishäälikud seotult ja energiaga edasi (taktid 35-36; 39-42; 69-70 jt)
- Laulu tempoks on märgitud $\bullet = 56$, kuid fraasikujunduses metronoomiga masinlikku täpsust taga ajama ei pea ning loomulikus esituses mõjuvad väiksemad kiirenemised ja aeglustused orgaaniliselt. Siinkohal tuleb muidugi hoolega dirigenti jälgida. Laulu juhatame 2-peale.
- Dünaamika on igas laulu osas erinev (võrrelda A1, A2 ja A3 osade kulgemist, osasid B1 ja B2). Pärast jutustavat *mezzopiano* laulu alguses, kogume alates 27.taktist kõlajõudu juurde ning liigume esimesse kulminatsiooni, tuues välja palve „vii mind koju“. Osas A3 laulame pühaliku ootusärevusega viimasesse kulminatsiooni kasvamise, hoiame teadlikult võimast kõlajõudu laskuva meloodia ja sõnade „Kasvada päikese kaissu“ vältel ning säilitame energiat lõpuni välja, et mitte *diminuendo* ja *mezzopiano*ga väsimusmärke näidata.

Loodan, et see laul saab teile armsaks! Soovin, et leiaksite sellest tekstist just oma kodutee üles ning tunneksite et olete sel teekonnal hoitud.

Laulmiseni!

Mariliis Kreintaal